

العقيدة الصحيحة وما يضادها

سماحة الشيخ عبد الله بن عبد العزيز بن باز رحمه الله

قلم بترجمته إلى اللغة البامبارية

الحاج موديبو جارا

Dusukunsiri kenɛman, ani min b'a fonkɔɔgonya

A kafora

Karamogoba Abuduli Azizi bunu Abudulaahi fε Ala ka hine b'a ye

A bayeɛmana Bamanankan na

Alihaji Modibo Jara fε .

طبع على نفقة وصية خولة دخيل الجسار رحمها الله (دولة الكويت) بإشراف اتحاد علماء إفريقيا

Nin gafe in labugunna ni sarankannabagamuso Kawulata Dakiili Al-Jasaari ka musaka ye. :-(Koweti jamana:-)
a kera ni Farafinna donnibagaw ka kolosili ye

1437/2016

Dusukunsiri keneman, ani min b'a fonkɔɔɔɔnya¹

Tanu be Ala ye, neema ni kisi be Nabijuman ye, nabijuman te min ko, an'a somɔɔɔw n'a tɔɔɔɔw.

Nin kɔfe sa, tuma min na diine dusukunsiri kera silameya lasiri ye, ani ka ke diine baju ye, ne ye jate mine ke, o ka ke an ka barosigi in kumabolo ye. A donnen don ni sariya daliluyaw ye Kurane ni hadisa la, k'a fo baaraw ni kumakanw bee, u bee be keneya, u bee be mine fana, n'u bora dusukunsiri keneman na. N'a y'a sɔɔɔ dusukunsiri te fen keneman ye, fen o fen be bo o la, baara fara kumakan kan, o bee be tije. I n'a fo Ala korɔtalen y'a fo cogo min na ko : "ni mɔɔɔ min murutira limaniya ma, tije na o tigi ka baara kelen tije na, o tigi be fara bɔnebagaw kan lahara² ». Ala korɔtalen ko : « tije-tije na, dogorokuma jiginna e (Kira) kan, ani mɔɔɔw ma, minnu konna i je, k'a fo : " n'i ye filankafoya ke, i ka baara bee be buruja pewu, wa i be fara mɔɔɔ bɔnenenw kan³".

Kurane haya minnu be nin kuma kɔɔ jira, o ka ca kosebe. Tije na, Ala ka Kitabu bangenani ani Ala ka ciden dannamɔɔ in (Ala ka neema na fisamandi n'a ka kisi la fisamandi b'a ye) o ka Sunna, o bee y'a jira k'a fo dusukunsiri keneman bee be ɔɔɔɔ sɔɔɔ ko: i ka limaniya Ala la, an'a ka melkekew la, an'a ka jiginkitabuw la, an'a ka cidenw na, ani laharadon na, ani latige la, a numan n'a juguman. Nin fen wɔɔɔ minnu file, olu de ye dusukunsiri keneman lasiriw ye. Ala ka kitabuba in jiginna ni min ye. Ani Ala y'a ka ciden Muhamadu ci ni o ye (neema ni kisi b'a ma). Wa limaniya be wajibiya ni fen o fen ye ko dogolen korɔw na, ani fen o fen be yen, ni Ala y'a ka ciden ladɔnniya o la (neema ni kisi b'a ma), o kelen-kelen bee be farafara ka bo nin lasiri ninu na. Nin lasiri wɔɔɔ in daliluya minnu be Kurane ni Sunna kɔɔ, olu ka ca kosebe. O do ye Ala ka kuma ye (saniya be Ala ye) ko : « Numanke te k'a fo ko aw b'aw nedaw sin korɔnyanfan fe, ani tilebinyanfan fe, nka numanke ye, ni mɔɔɔ min limaniyana Ala la, ani lahara don na, ani melkekew la,

1. Nin barosigikuma in jensena silameya donniya pinini jekulu ka kunnafoniseben kɔɔ, (a boko wolonwulanan) min bora Shefancekalo ni sunkalomakɔɔ ni sunkalo ni selininkalo la Hijira san 1403 la.

2. Geleninkandumuni suran haya 5.

3. Jamakulu suran haya 65.

1

ani jiginkitabu la, ani Nabijumanw na 1». Ani Ala ka kuma (saniya be Ala ye) ko : «Alakira limaniyana fen na min jiginna a kan ka bo a Ma yoro, ani mogo limaniyalenw fana. U bee limaniyana Ala la, an'a ka melkekew la, an'a ka jiginkitabuw la, an'a ka cidenw na. (U ka kuma ye) ko: "anw te mogo si kelen fara ka bo do la, Ala ka cidenw na". Ani Ala ka kuma (saniya be Ala ye) ko : « Hee aw mogo minnu limaniyana, a' ye limaniya Ala n'a Kira la. Ani kitabu la, a ye min jigin a ka ciden kan, ani kitabu la, a ye min jigin kakoro. Ni mogo min kafiriyara Ala n'a ka melkekew ma, an'a ka jiginkitabuw ma, an'a ka Kiraw ma, ani donnaban ma, o tigi filila, filicogo la, min yoro ka jan ». Ani Ala ka kuma (saniya be Ala ye) ko : «Yala e m'a don k'a fo Ala be fenw don, min be sanfara kono, ani min be dugufara kono, i k'a don o bee be Kitabu do kono. I k'a don o ka nagon Ala ma haali ». Ayiwa min ye Hadisa keneman minnu be nin lasiri ninnu jira, olu ka ca kosebe. O do ye hadisa kenema kolandonnen ye, min lakalila Musilimu ka gafe keneman na, limaniyabagaw kuntigi Umaru bunu Al-Khataabi ka Hadisa don (Ala ka jen b'a ma), ko melkeke Jibirila (kisi b'a ma) a ye Nabijuman jininka (nema ni kisi b'a ma) limaniya kore na, Alakira ko a ma : « limaniya ye, i ka limaniya Ala la, an'a ka melkekew la, an'a ka jiginkitabuw la, an'a ka Kiraw la, ani laharadon na, i ka limaniya latige la, a puman n'a juguman » ka taa a bila Hadisa dan na, a labora karamogoba fila fe (Bukhari ni Musilimu) ka bo Abu Hurera ka Hadisa la, fonkoroonya donin be u focogow ni jagon ce. Nin lasiri woro minnu file, fen o fen dusukunsiri be wajibiya silame kan, Ala ka hakew la (saniya be Ala ye) ani sinilahaako taw, ani fen werew, minnu ye ko dogolen korew ye, olu bee be farafara ka bo ale la.

Ka limaniya Ala la (saniya be Ala ye), o do ye ka limaniya ko Ala ye batoma lakika ye, min ka kan ni bato ye, n'ale te, fosi werε man kan ni bato ye, k'a masoro ale de ye jonw danbaa ye, ale de ye numankela ye u ye, ale de jolen be ni u garijegeliw ye. Wa ale de ye u ka gundo n'u ka bangeni kow donbaa ye. Ale de ye sebaa ye ka u la labatolikela son baraji la, ka u la sosolikela jangi. Wa o bato in kama, Ala ye jine ni

mogɔ dan, ka u yamaruya ni bato ye, i n'a fo a y'o fo cogo min na ko : « Ne ma jine ni hadamaden dan fosi kama, fo u ka n bato.

57. Ne ma garijegε si jini u fe, wa n m'a jini (u fe) u ka n ladumuni. 58. I k'a don Ala de ye garijegε Masa ye, fanga tigi don, min ka fanga ka gelen 5». Masa korotalen ko : « Hee aw mogow, a' y'aw Ma bato,

-
1. Misimuso suran haya 177.
 2. Misimuso suran haya 285.
 3. Muso suran haya 136.
 4. Hiji suran haya 70.
 5. Suurulikelaw suran 58.

2

Masa min y'aw dan, a ye mogow fana dan, minnu konna aw ne, a do la aw na siran a ne. Masa min ye dugukolo ke fensefen ye aw ye, ka sankolo ke bili ye, a ye ji lajigin ka bo sanfe, ka jiridenw labo o (ji in) na, ka ke garijegε ye aw ye. O tuma aw kana sinaw ke Ala la, k'a soro aw b'a don1". Siga t'a la, Ala de ye Kiraw ci ka gafew jigin walasa ka nin hake in bange, ani ka wele ke ka taa o ma. Ani ka mogow lasiran fen ne, min be o fonkorogonya. I n'a fo Ala y'o fo cogo min na (saniya be a ye ko:" Tije-tije na, an ye ciden ci mantonsere kelen-kelen be la, ko: "a' ye Ala bato! ka aw mabo Jow la2". Masa korotalen ko:" Wa anw ma ciden si ci kakon e (Kira) ne, fo a k'a soro an be dogorokuma jigin o ma ko:" batofen were si te yen, fo ne Ala kelen pe. O tuma a' ye n bato3". Ala ko (Masaba korotalen) : ". Nin ye kitabu ye, min hayaw kiiti tilenna, o kofe ka u korɔ walanwalan ka bo Kodonnaba ni Masa dugulen yoro. Ko: aw kana fen were bato fo Ala, aw k'a don ne ye lasiranbaga ni nisondiyabaga ye aw ye ka bo Ala yoro4". Nin bato in jonjon de ye: ka Ala ke kelen ye (saniya be Ala ye) ni fen be lajelen ye, jonw be ke Ala batobaga ye ni fen o fen ye, k'a damine Ala weleli la, ani siran ani jigiya ani seli ni sun ni kantigeli ni dafalen ani fen werew, minnu ye bato suguyaw ye, olu ka ke ni majiginni nasira ye Ala ye, ani kanuya ni nesiran, ka fara kanu dafali kan Ala ye (saniya be a ye). Ani yeredogoya Ala bonya ye. Wa Kurane kuma fanba jiginna nin lasiri belebele in de koson. I n'a fo Ala ka kuma (saniya be Ala ye) ko:" o tuma Ala bato! k'a soro i beka diine jeya a kelen ye. Owɔ, Ala ta ye

diine jeyalen ye⁵ ». Ani Ala ka kuma (saniya b'a ye) ko : « E Ma kiitira ko, aw kana fosi bato fo ale dɔrɔn⁶”

Ani Ala ka kuma (Masaba kɔrɔtalen) ko:”a' ye Ala wele, k'a sɔrɔ aw be diine jeya a kelen ye, hali ni kafiriw ye o kɔniya⁷”. A be Bukhari ni Musilimu ka gafe keneman fila kɔnɔ ka mine Muwazi la (Ala ka jen b'a ma) ko Nabijuman ko (nɛɛma ni kisi b'a ma) :” Ala ka hake min be jɔnw kan, o ye u ka Ala bato, u kana fosi bato ka fara a kan” ka limaniya Ala la, o dɔ ye tuguni ka limaniya fen beɛ lajelen na, Ala ye minnu wajibiya a ka jɔnw kan, an'a ye minnu ke diyagoya ye u kan, k'a damine silameya tuloma duuru bangenew na, n'olu ye: ka seereya ko batofen wɛɛ tɛ yen, fo Ala, Muhamadu y'a ka ciden ye. Ani ka seli jɔ, ani ka jaka di, ani ka sunkalo sun, ani ka Ala ka lahorɔma so hiji, ni mɔgɔ min sera k'a sira sɔrɔ. Ka fara fen wɛɛw kan,

-
1. Misimuso suran haya 21-22.
 2. Diden suran haya 36.
 3. Nabijumanw suran haya 25.
 4. Huudu suran haya 1-2.
 5. Jamakuluw suran haya.
 6. Sufetaama suran haya 23.
 - 7 Haketobaga suran haya 14.

3

minnu ye diyagoyaw ye, ni silameya sariya saniman in nana ni olu ye. Ayiwa o sariya tulomaw beɛ la joyɔrɔbatigi n'u beɛ la belebebeba, o ye ka seereya ko batofen wɛɛ tɛ yen, fo Ala, Muhamadu y'a ka ciden ye. Sabu la ka seereya ko batofen wɛɛ tɛ yen, fo Ala. O be kofɔli ke bato jeyali la Ala ye, a kelen pe. A be fen beɛ sen bɔ bato la, min tɛ Ala ye. O de file « Batofen wɛɛ tɛ yen, fo Ala » kɔrɔ ye. Aw k'a dɔn ko a kɔrɔ ye ko : « batofen lakika tɛ yen, fo Ala. Fen o fen be bato ni Ala tɛ, k'a damine mɔgɔninfin na, walima meleke, walima jine, walima fen wɛɛ, olu beɛ ye batofen ye nkalon kan. Min be bato tiɛ kan, o ye Ala kelen pe de ye, i n'a fo Ala yɛɛ y'o fo cogo min na (saniya be a ye) ko : « 62. A b'o cogo la, bawo Ala de ye tiɛ Masa ye, wa aw k'a dɔn

u be fen min wele ni Ala te, o (weleli) de ye nkalon ye¹» Siga t'a la kuma jeyali temena k'a jira ko Ala (saniya b'a ye) a ye jine ni mogo dan nin jubaju in kama. A y'u yamaruya o la, ka cidenw ci n'o ye. Ka gafew jigin n'o ye. O tuma na i miiri konuman, i k'i taasi kosebe, walasa silame caman coronnen be kodonbaliya min konon ni nin jubaju donbaliya ye, o na bange i ye; fo silame caman labanna ka fen were bato ka fara Ala kan. U ye Ala ka hake yereyere yelama ka ke Ala tana ye. Ala de ye demenini Masa ye.

Ka limaniya Ala la (saniya be Ala ye) o do ye ka limaniya ko Ala ye dunuya danfenw danbaa ye, u ka konew labenbaga don, wa ale de ye sagoya tigi ye u ka kow la n'a ka donni n'a ka sebaaya ye, i n'a fo a ka di a ye cogo min na (saniya b'a ye). Wa aw k'a don ko Ala de ye dijne ni lahara marabaga ye. Danfen be lajelen tigi don, danbaa were te yen, ale ko. Tigi were te yen, ale ko. Wa aw k'a don ko Ala ye Kiraw ci, ka gafew jigin jonw lajneni kama, an'u weleli ka taa fen ma, u ka kisi n'u ka ne be min na dijne ni lahara. Wa aw k'a don ko Ala (saniya b'a ye), jengon t'a la, o be lajelen konon. Ala ko (Masa korotalen) : « Ala de ye fen be danbaa ye, wa ale de ye fen be sangayatabaga ye 2». Ala korotalen ko : « . I k'a don aw tigi ye Ala ye, Masa min ye sankolow ni dugukolo dan tile woro konon, o kofe a korotara Larusi sanfe, a be tilefan datugu ni su ye, su be tilefan jini teliya la, Ala ye tile ni kalo ni doolow dan, u kolonnen ni a ka yamaruya ye, wo Ala ta ye dannini ni yamaruya ye, Ala ka here cayara danfenw tigi don³ ».

1. Hiji suran haya 62.

2. Jamakulu suran haya 62.

3. Al-Aaraaf suran haya 54.

Ka limaniya Ala la, o do ye fana : ka limaniya Ala togo numan-numanw na, an'a ka mankutu korotalenw na, minnu nana a ka Kitabuba in konon, ani minnu sabatira ka bo Alakira dannabaa in bolo (nema ni kisi b'a ma). K'a soro a ma ke ni koroyelama ye, a ma ke ni lankolonya ye, a ma ke ni kecogonini ye, a ma ke ni misaliyajira ye. Ayi a be wajibiya, u ka lateme i n'a fo u nana cogo min na, cogoyajini

t'a la. Ka fara limaniya kan ni fen ye, a be koro belebele minnu jira, olu minnu ye mankutuw ye Ala ye (Masaba korotalen). A be wajibiya Ala ka mankutu ni olu ye ni nasira ye min be ben Ala ma, k'a soro Ala ma bonfeyogonya ni a ka danfen si ye a ka mankutuw si la. I n'a fo Ala korotalen y'a fo cogo min na, ko : « "Fosi te i ko Ala jogonna, ale de ye Mennibaa ye Yelibaa don¹". Ala ko (Masaba korotalen) : « Aw kana misaliw suma Ala ma, i k'a don Ala be donni ke, aw te donni ke² ». Nin file Sunnamogow ni silamejama ka dusukunsiri ye, k'a damine Alakira torgonw na (nema ni kisi b'a ma). Ani mogow minnu tugura u ko ni numan ye. Wa o kuma kelen min file, Alimami Abu Al-Hasani Al-Ashi'ari ye o de seben a ka gafe koro, min torgo ye (Al-Makaala), a y'o kuma in ta Hadisatigi ni Sunna dungew bolo, donni ni limaniya dunge were fana y'a seben.

Karamogw Al-Awuzayi fana (Ala ka hine a la), a ko : « Karamogw Zuhuri ni Karamogw Makihuli jininkana Ala ka mankutu hayaw koro la, olu mogw fila ko : « a' y'u lateme, i n'a fo u nana cogo min na » Al-Walidi bunu Musilimu ko (Ala ka hine a la) : « Alimami Maliki ni Karamogw Al-Awuzayi ni Leyisi bunu Saadu ni Sufuyani Sawuri (Ala ka hine u la) olu jininkana kibaruyaw cogoya la, minnu nana Ala ka mankutu kore na. Olu bee lajelen ko : « a' y'u lateme, i n'a fo u nana cogo min na, k'a soro aw ma kecogo jini u la » Karamogw Al-Awuzayi ko (Ala ka hine a la) : « anw, ani Taabiinaw, an tun ka ca kosebe, an tun b'a fo : « aw k'a don ko Ala (saniya b'a ye), a b'a ka Larusi sanfe » an tun be limaniya ni mankutuw ye, minnu nana Sunna koro ». Rabii-atu bunu Abi Abudurahamani min ye Alimami Maliki karamogw ye, (Ala ka hine b'u fila ye) waati min na o jininkana Ala ka korotali cogoya la Larusi sanfe, a ko : « korotali te fen donbali ye, nk'a kecogo te fen ye, hakili be min faamuya, cikan de be bo Ala yoro, cilase bangeren be ciden kan, a tijetigiyali de be anw kan ». Tuma min na Alimami Maliki (Ala ka hine b'a ye), a jininkana o la, a ko:" korotali ye fen donnen ye, a kecogo ye fen donbali ye, ka limaniya a la, o ye wajibi ye, a kecogo jininkali ye kokurasindi ye diine na » O kofe Maliki y'a kanto jininkalikela ma : « ne ma e bisigi fosi ye, fo mogowjugu » Maliki ye yamaruya di ko u ka ce in gen k'a labo. Nin kuma kelen in koro lakalila limaniyabagaw ba fe, n'o ye Umu

1. Jogonhakilinapini suran haya 11.

2. Diden suran haya 74.

Salama ye (Ala ka jɛn b'a ye). Alimami Abu Abudurahamani, n'o ye Abudulaahi bunu Al-Mubaaraki ye (Ala ka hinɛ b'a kan) ale ko : « an bɛ an tigi Ala dɔn (saniya b'a ye) k'a fɔ a bɛ a ka sanfaraw sanfɛ, a ka Larusi kan, a yɛɛ n'a ka danfɛn si bɔlen tɛ ɲɔɲɔn fɛ » Alimamiw ka kumakan min bɛ nin dakun in kan, o ka ca kosebɛ. O bɛɛ sɛbɛnni tɛ ɲɛ nin barodasigi in na. Ni mɔɲɔ min b'a fɛ k'a dɔn, Sunna dɔnnibagaw ye minnu sɛbɛn nin dakun kan, o tigi ka taa o gafew kalan, i n'a fɔ Kitabu min tɔɲɔ ye ko « As-Sunna » O ye Abudulaahi bunu Alimami Ahamadu ta ye. Ani Kitabu min bɛ wele ko « At-Tawuhiidu) o ye Alimami kɔɔɔtalen ta ye, n'o ye Muhamadu bunu Khuzeyima ye. Ani kitabu min bɛ wele ko « As-Sunna » o ye karamɔɲɔ Al-Kaasimu alaalkaayi At-Tɔbari ta ye. Ani kitubu min bɛ wele ko « As-Sunna » o ye karamɔɲɔ Abu Bakari bunu Abi Aasimu ta ye. Ani Silameya karamɔɲɔ lbunu Tayimiya ye Hamatukaw jaabi a ka gafe min na. O gafe in ye jaabi belebele ye, min nafa ka bon, a ye Sunna dungew ka dusukunsiri bangeni kɛ o kɔɲɔ (Ala ka hinɛ b'a ye). A y'u ka kumakan caman sɛbɛn o kɔɲɔ. Ani sariya daliluyaw ni hakili taw, Sunna dungew ka kuma fɔlen kɛnɛman kan. An'u kɛɛɲɔɲɔnw ka nkalon fɔlen kan. A ka gafenin min tɔɲɔ ye ko « At-Tadimiriya » o fana bɛ o cogo kelen in na. A ye kuma kɛnɛ fɛɛɛ o kɔɲɔ, ka Sunna dungew ka dusukunsiri bange o kɔɲɔ, ni sɛbɛnni ni hakili daliluyaw ye. Ka tila ka sɔsɔbagaw jaabi ni fɛn ye, min bɛ tiɲɛ da kɛnɛ kan. Dɔnni dunge fɛn o fɛn mana o gafe in filɛ, a ye nkalon labin o gafe in kɔɲɔ, ni lapini ɲuman ye, ani ni tiɲɛ kanu sidɔnni ye. Wa mɔɲɔ o mɔɲɔ mana Sunna dungew fɔnkɔɲɔɲɔnya u ka dusukunsiri la, Ala tɔɲɔw n'a mankutuw dakun na, i k'a dɔn siga si t'a la o tigi bɛ bin sɛbɛnni daliluya ni hakili daliluya sɔsɔli kɔɲɔ, ka fara yɛɛsɔsɔ jɛlen kan, a ka kuma sabatilen n'a ka kuma wulilen bɛɛ la.

Ayiwa min kɔni ye Sunna dungew ni silamejama ye sa; Ala yɛɛ ye fɛn minnu sabati a yɛɛ ye a ka Kuranɛba in kɔɲɔ, olu y'olu sabati. Walima Ala yɛɛ ka ciden Muhamadu ye minnu sabati Ala ye a ka Sunna kɔɲɔ (nɛɛma ni kisi b'a ma). Sabaticogo la, min tɛ kɛ ni misaliyali ye, u ye Ala saniya (saniya b'a ye) ka bɔ bɔnfɛɲɔɲɔnya ma

n'a ka danfenw ye, saniyacogo min jeyalen be ka bo lankolonyani ma, olu kisira ka bo yeresoso ma, wa u ye baara ke ni daliluya bee lajelen ye. O de file Ala ka taabolo ye (saniya b'a ye) magow ka ko la, minnu ye tije mine, Ala y'a ka Kira ci ni min ye, o tigi de b'a seko ke o la, k'a kono jeya Ala ye o jinini na ko Ala k'ale ben tije ma; a k'a ka daliluya bange. I n'a fo Ala korotalen y'a fo cogo min na, ko:". Ayi, anw de be tije kerun nkalon kan, o b'o silatunun, i be sin ka nkalon taato ye ten1". Ala korotalen ko:" Kafiriw te na e (Kira) ma, ni ntalen si ye, fo an ka na e ma ni tije ye,

1. Nabijumanw suran haya 18.

6

ani jefoliko numan1". Al-Haafizu Ibunu Kasiru (Ala ka hine b'a ye) a y'a fo a ka Kurane Fasari kolandonnen in kono, tuma min na, a be kuma Ala ka kuma kan (Masaba korotalen) ko:" I k'a don aw tigi ye Ala ye, Masa min ye sankolow ni dugukolo dan tile woro kono, o kofe a korotara Larusi sanfe2". Ka taa a bila haya dan na. Ibunu Kasiru ye kuma numan fo o bonda in na, a ce ka ni an ka o kuma ta nin yoro in na, a nafa bonya koson, a ka kuma koloje la, a ko (Ala ka hine b'a ye):" kuma caman be magow bolo nin joro in na kosebe, nka yan te o kuma bee fenseyoro ye. Aw k'a don doron, nin joro in, anw be don magoruman temenenw ka taasira fe, n'o ye Alimami Maliki ni Al-Awuzayi ni Sawuri ni Leyisi bunu Saadu ni Alimami Shaafiyu ani Alimami Ahamadu ni Alimami Isiyaka bunu Rahaweyihi ani magoruman werew, minnu ye silamew ka Alimamibaw ye, korolenw ni kuraw. Olu ka taasira ye ka kuma ninu lateme i n'a fo u nana cogo min na, k'a soro kecogo ma jini a la, bonfepogonya te a la, lankolonyani t'a la. Kuma kenemana min be kon ka na bonfepogaw hakili la, o be yorjanya Ala la. Sabu la Ala koni, a ka danfen si bolen te a fe. « Fosi te i ko Ala jogonna, ale de ye Mennibaa ye, Yelibaa don » ayi, kore be i n'a fo Alimamibaw y'a fo cogo min na, Nu'ayimu bunu Hamaadi Al-Khuzayi be olu la, ale min ye Bukhari ka karamogo ye, a ko : « ni mago min ye Ala bonfepogonya ni a ka danfen do ye, o tigi kafiriyara, wa Ala y'a yere mankutu ni min ye, ni mago min y'o lakari, o tigi kafiriyara, Ala y'a yere mankutu ni fen o fen ye, ani Ala ka ciden ye Ala mankutu ni fen o fen ye, Ala bonfepogonya te o si la, n'a

ka danfen ye. O tuma na, Kurane haya jelen nana ni Ala mankutucogo minnu ye, ani kibaruya kenemanw nana ni Ala mankutucogo minnu ye, ni nasira ye, min be ben Ala ka korota ma, ka nagasilikow yorajanya Ala korotalen na, ni mogo min ye nin be sabati Ala ye, o tigi donna kanasira fe faasi ». Ibunu Kasiru ka kuma banna yan (Ala ka hinc b'a ye).

Ayiwa ka limaniya melkekew la, o be sangayata ke limaniya na, u bakurunba la, an'u farafaralen na. Silame be limaniya ko melkekew be Ala fe, a y'u dan a labatoli kama. A y'u mankutu ko olu ye «olu ye jonw ye, minnu bonyana (Ala fe). U te kon ka bila Ala ne ni kumakan ye, wa u be baara ke ni Ala ka yamaruya ye. Ala be fen don min b'u nefe, ani min b'u kofe, wa u (melkekew) te soronadon ke mogo si ye fo Ala jenna min ye, wa olu jorlenba don Alanesiran fe 3». Melkekew fana ye suguya caman ye, dow b'a la, Larusi tali semenen be olu la. Dow b'a la, olu ye Alijine ni Jahanama kolosibagaw ye. Dow b'a la, jonw ka baara tangani semenen be olu la. Anw be limaniya melkekew la, Ala n'a Kira ye minnu togo fo an ye, faranfasiya nasira kan. I n'a fo melkeke Jibirila, ani melkeke Mikayila ani melkeke Maliki, ale min ye tasuma kolosila ye, ani Isirafiilu, buuruba fiyeli kone semenen be ale min na.

-
1. Danfarabaga suran haya 33.
 2. Al-Aaraf suran haya 54.
 3. Nabijumanw suran haya 26-28.

7

Melkeke ninnu kofoli nana Hadisa keneman caman na. A sabatira Bukhari kon, ka mine Ayisha la (Ala ka jen b'a ma) ko Nabijuman (nema ni kisi b'a ma) a ko: "melkekew danna ka bo yeelen na. Jinew danna ka bo tasumamene na. Adama danna ka bo fen na, min mankutura aw ye". O hadisa in labora Musilimu ka keneman kon. A be o cogo kelen na fana, ka limaniya ni jiginkitabuw ye, o fana be o cogo kelen na; a be wajibiya i ka limaniya u bakurunba la, ko Ala ye kitabuw jigin a ka Nabijumanw ni Kiraw kan, walasa k'a ka hake bange ani ka wele ke ka taa o ma. I n'a fo Ala korotalen y'a fo cogo min na, ko: "Tijne tijne na, anw y'an ka Kiraw ci ni dalilu kenemanw ye,

an ye gafe ni ja lajigin u fe walasa mɔgɔw na jɔ ni tilennenya ye¹". Ka taa a bila haya dan na. Ala kɔɔtalen ko:"(Ko damine na) mɔgɔw tun ye jamakulu kelen pe ye, (tuma min na u farafarala), Ala ye nabijumanw ci k'olu ke nisɔndiyabagaw ye ani lasiranbagaw, a ye kitabu jigin u fe ni tije ye, walasa ka kiiti tige mɔgɔw ni jɔgɔn ce, fenw na, u ye jɔgɔn fɔnkɔjɔgɔnya minnu na²". Ka taa a bila haya dan na. Nka faranfasiya nasira la, an be limaniya ni gafew ye, Ala ye minnu tɔgɔ fɔ u la, i n'a fɔ Tawureta ni Linjila ni Zaburu ni Alikurane. Kurane de y'u bee la fisamandi n'u bee dafalan ye. Wa ale de ye seereyabaa ye u bee kan, an'u tijetigiyabaga. A be wajibiya manton bee kan, u ka tugu Kurane na, ka kiiti tige n'a ye, ka fara fenw kan, minnu keneyara Sunna na ka bo Alakira bolo (neema ni kisi b'a ma). K'a masɔɔ Ala y'a ka ciden Muhamadu ci (neema ni kisi b'a ma) ka ke ciden ye ka na jine ni mɔgɔ bee ma. A ye nin kurane in jigin a ma walasa a ka kiiti tige mɔgɔw ni jɔgɔn ce n'o ye. Ala ye kurane ke banaw fura ye, minnu be dusukunw na, k'a ke jeyalan ye fen kelen-kelen bee la, ani kana ni hine limaniyabagaw ye. I n'a fɔ Ala kɔɔtalen y'a fɔ cogo min na ko:" Nin file kitabu ye, an y'a jigin, a heere ka ca, a' ye tugu a la, ka siran Ala je. A do la aw be lahine³». Ala ko (saniya b'a ye) : « wa an ye kitabu jigin e ma, ka ke bangeni ye fen bee ye, ani kana ni hine ni nisɔndiya silamew ye⁴ ». Ala kɔɔtalen ko : « A fɔ:" hee aw mɔgɔw, ne ye Ala ka ciden ye ka na aw bee lajelen ma, Masa min ta ye sanfaraw ni dugufara masaya ye, batofen were te min ko, a be jɛnamaya ke, a be saya ke, o tuma a' ye limaniya Ala n'a ka ciden na, nabijuman, kunfin, min be limaniya Ala n'a ka kumakanw na, a' ye tugu o nɔfe, a do la aw be kana⁵ ».

-
1. Nege suran haya 25.
 2. Misimuso suran haya 213.
 3. Baganw suran haya 155.
 4. Diden suran haya 89.
 5. Al-Aaraf suran haya 158.

Kurane haya minnu kuma be boli nin kɔɔ kelen kan, o ka ca, O cogo la fana, wajibi don, i ka limaniya Kiraw la bakurunbaya ni faranfasiya la. O tuma na an be limaniya ko Ala (saniya b'a ye) a ye Kiraw ci ka na a ka jɔnw ma, ka bo jɔnw yerekunw na, Kira minnu kera

lapagalibagaw ye, u kera lasirannibagaw ye, u kera welekelaw ye ka taa tije ma. Ni mogo min y'u ka wele jaabi, o be niyoro soro ni kunnandiya ye. Ni mogo min ye Kira ninnu fonkoroonya, o tigi be kosegin ni bone ni nimisa ye. Kira ninnu dafabaga n'u la fisamandi ye an ka Nabijuman Muhamadu ye, Abudulaahi den (nema ni kisi b'a ma), i n'a fo Ala y'o fo cogo min na (saniya b'a ye), a ko: "Tije-tije na, an ye ciden ci mantonsere kelen-kelen bee la, ko: 'a' ye Ala bato! ka aw mabo jow la1". Ala korotalen ko: "u kera cidenw ye, lapagalibagaw ani lasirannibagaw, walasa jalaki si kana ke mogow bolo Ala kan bilen kiraw kofe2". Ala korotalen ko: "Muhamadu ma ke mogo si kelen wolofa ye, ka bo aw ka ce w la, nka Ala ka ciden don, ani nabijumanw laban3". Ala ye Kira minnu fo an ye, walima Kira minnu togo foli sabatira Alakira fe (nema ni kisi b'a ma), an be limaniya olu la faranfasiya ni kerengerenni nasira kan; i n'a fo Nuhun ani Huudu ani Saaliha ani Ibrahima, an'a tow (Ala ka nema n'a ka kisi b'u kan, an'u ka somogow n'u nminebagaw).

Ayiwa Min ye ka limaniya laharadon na, o te je, fo Ala n'a kira ye kibaruya minnu fo, n'olu be na ke saya kofe, fo i ka limaniya o bee la, i n'a fo koroboli min be ke kaburu koro, ani lajaba min be kaburu koro, ani nema min be kaburu koro, ani ko minnu be ke jodon na, a balawukow n'a gelayaw ani Siratuko ni Mijaniko ni segesegeli ani sara dili, ani gafew jenseni mogow ni koron ce, ani mogo dow b'u ka gafe mine n'u kininbolo ye, dow b'u ta mine n'u numanbolo ye, walima u kokolo kofe. Fen were minnu be don o koro tuguni, o do ye ka limaniya Nabijuman Muhamadu ka kojiko la (nema ni kisi b'a ma), mogow be taa min min na. Ani ka limaniya Alijinsko ni tasumako la. Ani limaniyabagaw b'u Ma Ala yeli min ke (saniya be Ala ye). Ani Ala be kuma min ke u fe. Ani fen werew, minnu nana Kuraneba koro. Ani Sunna keneman koro, ka mine Alakira la (nema ni kisi b'a ma). Limaniya ye wajibi ye o bee lajelen na, ani ka u tijetigiya i ko Ala n'a Kira ye u bange nasira min kan (nema ni kisi b'a ma).

Ayiwa min ye ka limaniya latige la, o be kafoli ke, i ka limaniya ni kore naani ye : o folo ye ko Ala (saniya b'a ye), Ala ye fen bee don, minnu kera ka teme, ani minnu beka ke. Ani a ka jonw ka cogoyaw bee. A ye u garijegew don, an'u si hakew n'u ka baaraw, ani fen were min t'o ye u ka korew na. Fosi te dogo Ala ma o si la,

-
1. Diden suran haya 36.
 2. Musow suran haya 165.
 3. Jekuluw suran haya 40.

9

saniya b'a ye, a kƙɔɔtalen be. I n'a fo Ala (kƙɔɔtalen) y'a fo cogo min na, ko:" i k'a don Ala ye fen bee lajelen Donbaga ye1". Ala ko (Masaba kƙɔɔtalen):" walasa aw k'a don ko Ala ye Sebaa ye fen bee la, ani ko Ala ye fen bee lakoori ni donni ye2". Koƙe **filanan**: ka limaniya ko Ala be koƙe minnu latige an'a be kiiti koƙe minnu na, Ala y'olu bee seƙen, i n'a fo (saniya be Ala ye), a y'o fo cogo min na, ko:" Anw b'a don dugukolo be min (dun ka) bo u la, gafe tanganikela be anw bara3 ». Ala kƙɔɔtalen ko:" wa fen o fen, anw y'o bee kasabi gafe bangenon kƙoƙo4". Ala kƙɔɔtalen ko:" Yala e m'a don k'a fo Ala be fenw don, min be sanfara kƙoƙo, ani min be dugufara kƙoƙo, i k'a don o bee be Kitabu do kƙoƙo. I k'a don o ka noƙon Ala ma haali5". Koƙe **sabanon**: ka limaniya Ala ka sagoya la, min be waleya, ko min man'a diya, o be ke. Ni min m'a diya, o te ke. I n'a fo Ala (saniya b'a ye) a yere y'o fo cogo min na, ko:" I k'a don Ala be fen ke, min y'a diya6. Ala ko (Masaba kƙɔɔtalen):" I k'a don ni Ala y'a lajini ka fen min ke, a ka koƙe ye don, k'a fo o fen in ma ko:"ke" o be sin ka ke ». Ala ko (saniya b'a ye):" A te diya aw ye fo a ka diya Ala ye, danfenw Ma8".

Koƙe **naaninon**: Soƙoƙoƙo fen o fen be yen, o bee dannin Ala fe, danbaa were te yen, ale ko. Tigi were te yen, ale ko. I n'a fo Ala yere y'o fo cogo min na, ko:" Ala de ye fen bee danbaa ye, wa ale de ye fen bee sangayatabaga ye9 ». Ala kƙɔɔtalen ko : « Hee aw moƙow! a' ye Ala ka neema kosuma, min b'aw kan, yala dannibaga were be ni Ala te, min b'aw garijege ka bo sanfe, ani duguma? batofen si te yen fo ale. Munna aw b'aw komunun (tije ma?)10».

-
1. Tuubi suran haya 115.
 2. Furusa suran haya 12.
 3. Kaaf suran haya 4.
 4. Yaasiin suran haya 12.
 5. Hiji suran haya 7.
 6. Hiji suran haya 18.
 70. Yaasiin suran haya 72.

8. Melekeli suran haya 29.
9. Jamakulu suran haya 62.
10. Jujɔnbaga suran haya 3.

10

O tuma na, ka limaniya ni latige ye, o be kafoli ke ni limaniya ye ni nin kɔɛ naani ye Sunna dungew ni silamejama bolo, u ni Bidayamɔgɔw ka taasira ma ke kelen ye, olu minnu be nin dɔw lakari. Ka limaniya ni Ala ye, fen min be don o kɔɔ fana, o do ye k'a siri i dusukun na ko limaniya ye kuma ni baara de ye, limaniya be jidi ni labato sababu ye, a be nagasi ni Alasɔsɔ sababu ye fana. Ani ko a te daga i ka silame kelen si ke kafiri ye ni Alasɔsɔkow do ye, min te filankafoya ni kafiriya ye, i n'a fo jɛɛya ni sonyani ni gɔrɔko dunny ani dɔlɔmafɛnw do minni sababu ye ani bangebaga fila sɔsɔli, ani fen wɛrɛw, minnu ye jurumubaw do ye, n'a y'a sɔrɔ a kebaa ma fo ko : a dagalen be. Ala ka kuma kosɔn (saniya b'a ye) ko : «A' k'a don Ala te yafa ka fen wɛrɛ bato ka fara a kan. Nk'a be yafa jurumu na, min b'o jukɔrɔ, mɔgɔ ye, min y'a diya1 ».

Tuma min na, a sabatira Hadisa tugutugulenw na, k'a mine Alakira la (nɛɛma ni kisi b'a ma) ko Karidali kise kelen girinya limaniya mana ke mɔgɔ o mɔgɔ dusukun na, Ala bɛna olu bɛɛ labɔ Jahanama tasuma na. O tuma na ka kanu ke Ala kama, ani ka kɔniya ke Ala kama, ka madɛmɛɔgɔnya ke Ala kama, ka juguya ke Ala kama, olu fana ye limaniya do ye. O tuma na limaniyabaga be limaniyabagaw kanu, ka u ke a madɛmɛɔgɔnw ye, a be kafiriw kɔniya, ka u juguya. Ayiwa mɔgɔ minnu be nin mantɔn in limaniyabagaw bɛɛ sanfɛ, o ye Alakira ka Sayibaw de ye (nɛɛma ni kisi b'a ma), o de la Sunna dungew ni silamejama be Sayibaw kanu, u b'u ke u madɛmɛɔgɔn ye, u b'a siri u dusukunw na, ko nabijumanw tɛmɛnen kɔfɛ, Sayibaw ka fisa ni mɔgɔ bɛɛ ye. Nabijuman ka kuma kosɔn (nɛɛma ni kisi b'a ma) ko : « mɔgɔ bɛɛ la numan ye ne ka tilelajamakulu ye, o kɔfɛ minnu be da olu kan, o kɔfɛ minnu be da olu kan » Bukhari ni Musilimu bɛna nin hadisa in kɛɛya kan. U b'a siri u dusukun na fana ko olu la fisamandi ye Abu Bakari Sidiki ye, o kɔfɛ Umaru Al-Faruku, o kɔfɛ Usumani Zu-Nuureyini, o kɔfɛ Ali Al-Murutada (Ala ka jɛn b'u bɛɛ lajɛlen ma). Olu fana kɔfɛ cɛ tan tɔw be tugu o la, o kɔfɛ Sayiba tɔw (Ala ka jɛn

b'ú bεε lajɛlen ma). Sunna dungew ni silamejama b'a yεε minε ka bɔ fɛn ma, min bolila Sayibaw ni jɔɔɔn cε. U b'a siri u dusukun na ko Sayiba bεε tun ye sababa jininbagaw ye o kow la. Ni min ye sababa sɔrɔ, baraji fila bε o ye. Ni min ma sababa sɔrɔ baraji kelen bε di o ma. Sunna dunge ni silamejama bε Alakira somɔɔɔw kanu (nεεma ni kisi b'a ma), minnu kεra limaniyabagaw ye Kira somɔɔɔw la kɔni. U bε olu madεmεjɔɔɔnya. U bε Alakira furumusow fana madεmεjɔɔɔnya (nεεma ni kisi b'a ma). Olu minnu ye limaniyabagaw baw ye. U bε jɛn olu bεε lajɛlen ma. U b'ú yεε jɛya ka bɔ Raafida taabolo mɔɔɔw ka taasira ma, olu minnu bε Alakira ka Sayibaw kɔniya (nεεma ni kisi b'a ma), u b'ú nɛni, u bε dansagon kε Kira somɔɔɔw ka kɔjε na. Ka olu kɔrɔta u jɔyɔrɔ ni san cε, Ala y'ú bila yɔrɔ min na kɔni (Masaba kɔrɔtalen). O cogo kelen na fana Sunna dungew ni silamejama b'a yεε jɛya ka bɔ Nawasibu taabolo mɔɔɔw ka taasira ma, olu minnu bε Alakira somɔɔɔ tɔrɔ ni kuma ni baara ye.

1. Musow suran haya 48.

An ye kuma o kuma fɔ nin jεmukan kutaala surun in kɔnɔ, a bεε bε don dusukunsiri kεnεman kɔnɔ, Ala y'a ka ciden Muhamadu ci ni min ye (nεεma ni kisi b'a ma), o de ye bolofara kisita ka dusukunsiri ye, n'o ye Sunna dungew ni silamejama ye, Nabijuman ko olu minnu ka kɔjε na ko : « ne manton jamaklu dɔ tε fara, olu bε tijε kan, u dεmɛnen bε fana, mɔɔɔ min y'ú labila jugu ye, o tε tɔrɔ se u ma, fo Ala ka kɔjε na waati min na (saniya bε Ala ye) ». Kira ko tuguni (nεεma ni kisi b'a ma) : « Yahudiyaw farafarala ka kε bolofara bi wolonwula ni kelen ye. Nansaraw fana farafarala ka kε bolofara bi wolonwula ni fila ye. Wa nin manton in fana bεna farafara ka kε bolofara bi wolonwula ni saba ye, a bεε bε tasuma kɔnɔ, fo bolofara kelen pe » Sayibaw ko : « o dun ye jɔnni ye Ala ka ciden ? » Kira ko : « ni mɔɔɔ min kεra fɛn jɔɔɔnna kan, ne ni n tɔrɔɔɔw bε min kan » o de ye dusukunsiri ye, o min minɛni ye wajibi ye, ka tilen o kan fana, o ye wajibi ye, ka i yεε kɔlɔsi fɛn na, min bε o fɔnkɔjɔɔɔnya. Ayiwa mɔɔɔ minnu jεgenna ka bɔ nin dusukunsiri kan, ni u bε taama a sina kan, olu ye sifaya caman ye; dɔw b'ú la, olu bε boliw ni basiw bato, ani mεlεkew ni Walijuw ni jinεw ni jiriw ni kabaw ni fɛn wεrεw.

Olu ma cidenw ka welekan jaabi. Ayi, u ye cidenw fonkɔɔɔɔnya ka tugubaanciya ke cidenw na. I n'a fo Makan Kureyishiw y'a ke Nabijuman Muhamadu la cogo min na (nɛɛma ni kisi b'a ma), ani Larabu sifaya dɔwɛɛw. U tun b'u ka batofɛnw deli u mago jɛnabɔli kama, an'u ka banabaatɔw kɛɛyani kama, ani ka u demɛ u juguw sanfɛ. U tun bɛ kantigɛli ke u ye, ka u daw falɛn u la. Tuma min na Alakira ye o lakari u bolo (nɛɛma ni kisi b'a ma), ka u yamaruya ko u ka bato lajɛya Ala kelen pe ye, u kabakoyara o la, ka o lakari Alakira bolo. U y'u kanto : « Yala a ye batofɛn bɛɛ ke batofɛn kelen pe ye? i k'a dɔn walaahi nin ye dakabanako ye dɛ!1». Alakira ma fara (nɛɛma ni kisi b'a ma), a b'u wele ka taa Ala ma, a b'u lasiran filankafoya jɛ, ka fara o kan, a b'u wele ka taa fɛn min ma, a b'o walanwalan u ye fo Ala ye mɔɔɔw kana u la, a ye minnu kana. O kɔfɛ mɔɔɔw donna Ala ka diinɛ na, u jamakulu caman. O la Ala ka diinɛ bangena diinɛ tɔ bɛɛ lajɛlen sanfɛ weleli tugutugulen kɔ, ani jihadi kuntaala jan kɔ, Alakira fɛ (nɛɛma ni kisi b'a ma), an'a ka Sayibaw fɛ (Ala ka jɛn b'u ma) ani minnu tugura olu nɔfɛ ni juman ye. O kɔfɛ lahalayaw yɛlɛmana, kodɔnbaliya sera danfɛn caman na, mɔɔɔ sɔn caman seginna ka taa kodɔnbaliya diinɛ ma, ni dansagonni ye Nabijumanw ka kɔɛ na, ani Walijuw, ni olu weleli ye, ani damakasili ye olu la, ani filankafoya suguya wɛɛw, u ma « Laa ilaaha illaalaahu » kɔɔɔ dɔn, i n'a fo Larabu kafiriw y'a kɔɔɔ dɔn cogo min na. Ala de ye demɛɛɛni Masa ye.

12

Nin filankafoya in ma fara, a bɛ cɛrin mɔɔɔw cɛma, fo ka se an ka nin tile in ma, k'a sababu ke kodɔnbaliya kɔɔɔtali ye, ani ni nabijumanya waati janyani sababu ye.

Olu filankafo labanw ka jagaminiko ni filankafo folɔw ka jagaminiko bɛɛ ye kelen ye. O y'u ka kuma ye ko : « ninnu y'an soronadonbagaw ye Ala yɔɔɔ1» « anw t'u bato fɛn wɛɛ kama, fo u b'an masurunya Ala la kɔɔɔman2". Ala ye nin jagaminiko tiɛɛ pewu, k'a bange ko mɔɔɔ min mana fɛn wɛɛ bato ni Ale Ala tɛ, o mana ke fɛn o fɛn ye, o tigi ye filankafoya ke ni Ala ye faasi, a kafiriyara. I n'a fo Ala kɔɔɔtalen y'o fo cogo min na, ko : « u bɛ fɛn bato min tɛ Ala ye, min t'u tɔɔɔ, a t'u nafa, u b'a fo ko:" ninnu y'an soronadonbagaw ye Ala yɔɔɔ 3». Ala

ye u ka kuma lasegin u ma (saniya b'a ye) n'a ka kuma ye ko : « a fo:" yala aw be Ala ladonna fɛn na, a tɛ min dɔn sanfaraw kɔnɔ ani dugufara kɔnɔ wa? Ala ka sani, a korɔtalen be ka bɔ fɛn ma, u be min bato ka fara a kan⁴". Ala y'a bange nin Kurane haya na, k'a jira ko ka fɛn wɛrɛ bato, min tɛ Ala ye, o kɛra nabijuman ye walima Waliju walima fɛn wɛrɛ, o ye filankafoya belebele de ye. Hali n'a kɛbagaw y'a wele ni tɔgɔ wɛrɛ ye, min t'o ye. Ala korɔtalen ko : « mɔgɔ minnu ye fɛn wɛrɛw minɛ ni Ala tɛ, ka olu kɛ u madɛmɛɔgɔnw ye (u b'a fo ko): "anw t'u bato fɛn wɛrɛ kama, fo u b'an masurunya Ala la kɔɔuman⁵". Ala ye kuma lasegin u ma n'a ka kumakan ye ko : « i k'a dɔn, Ala be kiiti tigɛ u ni ɔgɔn cɛ, fɛn na, u be ɔgɔn sɔsɔ min na, i k'a dɔn Ala tɛ mɔgɔ kana, min ye nkalontigɛla kafiriba ye⁶ ». Masa Ala y'a bange o la (saniya b'a ye) ko u be fɛn wɛrɛ batoli min kɛ, ni Ala tɛ, ni olu weleli ni siran ni jigiya ye, an'o ɔgɔnna, o ye kafiriya ye ni Ala ye (saniya b'a ye). A y'u nkalontigiya u ka kuma na, ko : olu ka batofɛnw be u masurunya Ala la kɔɔuman ».

Kafiriya dusukunsiri min be dusukunsiri kenɛman fɔnkɔɔgɔnya, ani cidenw nana ni min ye (nɛɛma ni kisi b'u ma), a b'o fana fɔnkɔɔgɔnya ; o dɔ ye Alantanw be ko minnu siri u dusukunw na an ka bi tile in na, k'a damine Marikisi ni Lenini labatobagaw la, ani dɔwɛrɛw, minnu tɛ olu ye. minnu ye Alantanya ni kafiriya welekɛlaw ye. U y'o tɔgɔ wele ko : kominisi wo, walima Sisalisimu wo, walima baa-isiya walima tɔgɔ wɛrɛw la, min t'o ye, a bɛɛ ka kan.

-
1. Yunusa suran haya 18.
 2. Jamakulu Suran haya 3.
 3. Yunusa suran haya 18.
 4. Yunusa suran haya 18.
 5. Jamakulu suran haya 3.
 6. Jamakulu suran haya 3.

Ka d'a kan, olu Alantanw ninnu ka taabolo sigikan dɔw ye ko : « Ala tɛ yen, ɔɛnamaya ye yelifɛnw ye » U ka sigikan dɔ ye ka laharako nkalontigiya, ani ka Alijineko ni tasumako nkalontigiya. Ka kafiriya ni diine bɛɛ lajɛlen ye. Ni mɔgɔ min y'u ka gafew mafilɛ, u be ko minnu kan, ka olu kalan kɔsɛbɛ, o tigi b'o dɔn, dɛngɛɛya dɔnni na. Siga si

t'a la, k'a fo ko nin dusukunsiri in be sannajigindiine bee so so, ka tila k'a tigiw lase labanko cejugu ma dije ni lahara. Taabolo minnu be tije fonkoro gonya, o do ye Sufimogow dow be minnu siri u dusukun na, k'a fo, u be mogu minnu wele ko Walijuw, ko olu ni Ala be je korew yelamani na. Olu b'u sago ke dije korew na. U be olu wele ko « Kutubuw » (barabajuw) ani « Watiduw » (badow) ani « Gawusuw » (Magennaw) ani togo were minnu be, n'u kelen be ka olu tige ka da u ka batofenw na. O koni ye filankafoya bee la cejuguba ye, Ala ka tigiya koni. Wa o ce ka jugu ka teme Larabuw ka tontigiya tile la filankafoya kan. Sabu la, Larabu kafiriw ma filankafoya ke Ala ka tigiya koni, i k'a don u ye filankafoya de ke bato de koni. Ka fara o kan, u ka filankafoya tun be ke nogoya de waati koni. Nka min ye geleya waati ye sa, u tun be bato jeya Ala ye. I n'a fo Ala (saniya b'a ye) a y'o fo cogo min na, ko : "Ni u donna jikankurun koni, u be Ala wele ka diine lajeya Ala kelen ye, nka ni a y'u kisi, ka u lase gere kan, i be sin ka u ye, u be filankafoya ke ni Ala ye¹". Ayiwa min ye Ala ka tigiya ye, u tun be jo o la Ala kelen ye. I n'a fo Ala (saniya b'a ye) a y'o fo cogo min na, ko : "Walaahi n'i y'u pininka, ko:" janni ye u dan?" Walaahi u b'a fo ko:"Ala²". Ala korotalen ko : « A fo ko:" janni b'aw garijega ka bo sanfe ani duguma? janni be tulo ka menni ni je ka yeli mara? janni be jenama labo su la, ka su labo jenama na? tari janni be kore dabari? u bena a fo ko:"Ala" o tuma a fo u ye ko:" yala aw te siran Ala je wa?³". Kuran e haya min be nin koro jira o ka ca.

Ayiwa filankafo minnu nana kafe, olu ka filankafoya juguyara ka teme folo filankafow ta kan ni ko fila ye, o do la **kelen** ye : u dow ka filankafoya tun be ke Ala ka tigiya koni. A **filanan** ye : u ka filankafoya ye nogoya ni geleya waati koni. I n'a fo mogu min n'u donna jagon na, ka u ka lahalaya korobo, o tigi tun b'o don, i ka fenw ye, u be minnu ke Al-Huseyini ni Al-Badawi ani mogu werew kaburu koro, Misiran jamana kan. Ani Idurusi kaburu koro Adani. Ani Al-Haadi, Yamani jamana kan. Ani Ibunu Arabi Shaami jamana kan. Ani karamogu : Abudulikadiri Al-Jeyilani kaburu koro Iraki jamana kan. Ani kaburu were minnu koladonnen be, ni mogu gansanw ye dansagon ke olu la, ka Ala ka hake caman yelama ka ke olu ye (Masaba korotalen).

1. Ntalen suran haya 65.

2. Masirifen suran haya 87.

3. Yunusa suran haya 31.

Wa mōgō min bε o baara in lakari u bolo, ka Alakelenbaanciya bange u ye, o ka dōgōn kosεbε. Ala y'a ka Nabijuman Muhamadu ci n'ō min ye (nεεma ni kisi b'a ma). Ani kakōn o Kira in jε, k'a damine Kira wεrεw fana nana o kama (Ala ka nεεma n'a ka kisi b'u ma). I k'a dōn anw ye Ala ta ye, wa anw ye kōseginbaa ye Ala ma. An bε Ala deli (saniya b'a ye) a ka hakili juman di u ma. A ka welekebagaw caya u cεma ka taa kanasira ma. A ka silame jεmōgōw n'a dōnnibagaw bεn sababa ma, u ka nin filankafoya in keε ka se a n'a nasiraw bεε la, sabu la Ala ye mennibaga ye, min yōrō ka surun.

Dusukunsiri minnu bε dusukunsiri keneman fōnkōjōgōnya fana, Ala tōgō n'a mankutuw bonda la, o ye Bidayamōgōw ka dusukunsiri ye, k'a damine Jahamiya mōgōw la, ani Muutazila, ani mōgō minnu donna olu taasira fε, Ala ka mankutuw wulili la (Masaba kōrōtalen). Ani ka Ala lankolonya (saniya b'a ye) ka bō dafa mankutu ma. Ka Ala mankutu ni fεn sōrōbali mankutu ye, ani fεn jalanw ni kokεbaliw (hakili tε sōn ko minnu ma). Ala kōrōtalen bε ka bō u ka kumakanw ma, kōrōtali belebele la. Mōgō min bε Ala mankutu dō sabati ka ban dō ma, o tigi fana bε fara ninnu kan, i n'a fō Al-Ashaayira mōgōw. Sabu la, olu ye mankutu minnu sabati Ala ye, ko min bε u kan o la, o jōgōnna bε wajibiya u kan mankutuw na, u bolila minnu jε, n'u ye olu mabō, ka tila ka o daliluyaw kōrō yeεma. O tuma na, u ye menni ka daliluya ni hakili ka daliluya bεε sōsō. Ka tila k'u yεrεkun sōsō, sōsōli bagenen na. Nka min ye Sunna dungew ni silamejama ye sa, olu kōni, Ala ye tōgōw ni mankutu minnu sabati a yεrε ye, olu y'ō sabati. Alakira ye tōgōw ni mankutu minnu sabati Ala ye (nεεma ni kisi b'a ma) olu y'ō sabati Ala ye, n'a nasira dafalen ye. U ye Ala saniya ka bō a bōnfεjōgōnya ma n'a ka danfεnw ye, saniyacogo la, min jεlen bε ka bō lankolonyani jagamini ma. O la, olu ye baara ke ni daliluya bεε lajεlen ye, u ma kuma yeεma, u ma lankolonyani ke, u kisira fana ka bō yεrεsōsō ma, mōgō wεrεw taara coron o min na-i n'a fō o kuma jeyali tεmena cogo min na-o de file kisi ni kunnandiya sira ye dijε ni lahara. Wa o de file sira tilennen ye, ni nin mantōn in mōgōjuman fōlow n'a Alimamiw donna o fε. U labanmōgōw dun tε jε ni fosi ye, fo

fɔlɔmɔɔɔw ɲɛna ni min ye, o ye Kurane ni Alakira ka Sunna labatoli ye, fɛn min bɛ o fila fɔnkɔɲɔɔɔnya, ka o to yen.

Ala de ye bɛnsenma tigi ye (saniya b'a ye), an wasabaga don, an jigi ɲɛna, yeɛma se tɛ mɔɔɔ ye, fanga tɛ mɔɔɔ bolo, fo Ala. Ala ka nɛɛma ni kisi jiiidi a ka jɔnkɛ n'a ka ciden kan, an ka Nabijuman Muhamadu, an'a somɔɔɔw n'a tɔɲɔɔɔnw.

A bayɛɛmana Bamanankan na Alihaji Modibo Jara fɛ.

Ntɛnɛndon Mɛkalo tile 9 San 2016.

Nɛɛjuru: 73372020/ 63372020.

Mali jamana.